

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії

**Digital transformations and innovative technologies in the
economy: challenges, realities, strategies**

Матеріали

**II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 17-19 травня 2023 р.)**

Суми
Сумський державний університет
2023

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.)*

Е45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» (Суми, 17-19 травня 2023 року)/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюник. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 120 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2023
© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Богдана Кравченко</i> <i>Ірина Плікус</i>	Розвиток електронної комерції в Україні: перспективи, виклики та тенденції розвитку у 2023 році.....	5
<i>Владислав Фукалов</i> <i>Ірина Плікус</i>	Організаційна взаємодія банківських установ з платіжними системами в Україні	9
<i>Анастасія Михайлович</i> <i>Ірина Плікус</i>	Управління інформаційною системою компанії в умовах діджиталізації.....	13
<i>Юрій Черненко</i> <i>Ігор Басанцов</i>	Впровадження цифрових технологій для ефективного застосування громадського контролю в управлінні державними програмами в Україні.....	16
<i>Олена Журавка</i> <i>Анна Сілюченко</i>	Особливості діяльності пенсійного фонду України та шляхи вдосконалення пенсійного забезпечення.....	20
<i>Вероніка Літовцева</i> <i>Марина Бречко</i>	Розвиток електронного уряду як чинник подолання недовіри до цифрових фінансових послуг.....	24
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Юлія Гончарова</i>	Особливості реалізації фіскальної політики держави на засадах цифровізації.....	27
<i>Олена Журавка</i> <i>Ірина Кожушко</i>	Теоретичні підходи до управління страховим портфелем страхової компанії.....	29
<i>Anastasiia Samoilkova</i> <i>Vondarenko Vladyslav</i>	“Business – education – science” coopetition as a factor of digital transformation: impact assessment.....	33
<i>Світлана Похилько</i> <i>Анна Єременко</i>	Міжнародна експансія українського фінтеху та особливості його захисту під час війни.....	36
<i>Гліб Харченко</i>	CRM-система як інструмент підвищення ефективності малого бізнесу.....	39
<i>Дарина Акоюн</i>	Відкритий банкінг як інновація на фінансовому ринку.....	42
<i>Олена Криклій</i>	Ключові аспекти банківського менеджменту в умовах війни.....	46

<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Хилько</i>	Фінтех та його вплив на сучасний стан фінансової системи.....	49
<i>Надія Дехтяр</i> <i>Вікторія Гончарова</i>	Особливості формування місцевих бюджетів в умовах цифровізації бюджетного процесу.....	53
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Руслана Чухно</i>	Транспарентність як механізм оптимізації фінансової діяльності підприємства.....	55
<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Пасько</i>	Діджиталізація фінансової сфери в умовах воєнного стану.....	58
<i>Володимира Піддубна</i> <i>Ірина Плікус</i>	Краудфандинг як інноваційний інструмент залучення інвестицій у малому бізнесі.....	62
<i>Олена Криклій</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Владислав Батанін</i>	Управління ліквідністю банку в умовах воєнного стану.....	65
<i>Павло Рубанов</i> <i>Вікторія Білошанка</i>	Аналіз підходів до впровадження цифрових валют центральних банків.....	68
<i>Тетяна Палаженко</i>	Аналіз сучасних платіжних систем в Україні....	72
<i>Павло Рубанов</i> <i>Владислав Шенкаренко</i>	Сучасний стан, особливості і проблеми розвитку необанків.....	76
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Євгеній Пігуль</i>	Роль цифрових інновацій у забезпеченні економічної безпеки держави.....	80
<i>Ганна Заволодько</i> <i>Олександра Харченко</i> <i>Злата Тягунова</i>	Очікування споживачів хліба серед покоління IGEN (1997-2010): результати аналізу.....	82
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Валерія Шалапчук</i>	Цифрові аспекти фіскального регулювання доходів.....	87
<i>Larysa Hrytsenko</i> <i>Liliia Derkach</i>	The conceptual-categorical framework of organization's financial security.....	89
<i>Олена Журавка</i> <i>Олексій Шаповал</i>	Теоретичні основи фінансової прозорості місцевих бюджетів.....	92
<i>Kuan Zhang</i>	Tiktok live streaming marketing in E-commerce....	96
<i>Yevhen Nikitchenko</i>	Use of AI predictive analytics to modulate foreign economic activity of business structures.....	98

<i>Наталія Пігуль</i> <i>Артем Скоробагатий</i>	Роль цифровізації у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств корпоративного сектору.....	101
<i>Ірина Теницька</i> <i>Ярина Самусевич</i> <i>Дмитро Галинський</i>	Інноваційні технології екологічного моніторингу діяльності промислових підприємств.....	103
<i>Олексій Захаркін</i> <i>Сергій Подосинніков</i>	Вартісні показники інноваційних компаній цифрового сектору.....	106
<i>Daria Tymoshuk</i> <i>Viktoriia Shepurko</i>	Electronic business and small and medium-sized enterprises: advantages and disadvantages.....	108
<i>Serhii Tiutiunuk</i>	Key forecasts and prospects for green energy transition	115
<i>Denys Kolomiiets</i>	Managing enterprise financial security in the context of digital innovation.....	118

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Мордань Євгенія Юріївна,
к.е.н., доцентка,
Сумський державний університет, м. Суми
Пасько Анастасія Віталіївна,
студентка,
Сумський державний університет, м. Суми*

Під час початкових тижнів вторгнення Росії в Україну багато людей спрямовували свої зусилля на зняття готівки з поточних рахунків, маючи намір зберегти свої заощадження. Проте з плином першого місяця банки продовжували нормально функціонувати та надавати послуги на територіях, які були підконтрольними уряду України. З часом населення переконалось у більшій надійності зберігання коштів у банках, а не вдома. Навіть при невідгдних процентних ставках, гроші почали повертатися до банків.

Національний банк України (далі – НБУ) взяв на себе захист "фінансового фронту" шляхом виконання величезної роботи. Регулятор надавав підтримку банківській системі, забезпечуючи її велику стійкість та ліквідність. В період війни НБУ впроваджував заходи з підтримки банків, зокрема пом'якшення економічних нормативів, не застосовування санкцій за порушення нормативів банками, подання звітності та встановлення обмежень на відкриту валютну позицію. Також були запроваджені бланкові кредити рефінансування та зміни у роботі ризик-орієнтованої моделі.

З 24 лютого офіційно купити долар у банках було неможливо. Закрилися міжбанківський валютний ринок і фондова біржа. Долар можна було здати лише за фіксованим курсом – 29,25 гривень за долар США. Його можна було купити на чорному ринку, за 2-3 дні його вартість зростала до 42-43 гривень за долар, але до 25 березня ціна впала до 32,5 гривень за долар.

Це створювало певні проблеми для людей, які виїжджали за кордон, адже обміняти гривню на валюту готівкою було практично неможливо, але з безготівковими розрахунками українськими картками за кордоном проблем не було.

Наступною проблемою було забезпечення соціальних виплат, заробітної плати бюджетникам, фінансування пенсій. Фактично припинилися надходження до бюджету. Нацбанк та інші держоргани терміново перерахували до бюджету частину прибутку за 2021 рік та організували терміновий випуск військових облигацій, які були викуплені НБУ.

Після військового нападу Росії на Україну, Національний банк України ухвалив одразу кілька рішень спрямованих на підтримку стабільності

фінансово системи України. НБУ оперативно прийняв Постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» № 18 від 24 лютого 2022 року [9], якою було передбачено:

- банки забезпечують роботу відділень в безперервному режимі в умовах відсутності загрози життю та здоров'ю населення;
- банки продовжують роботу з урахуванням обмежень, визначених цією постановою;
- забезпечується доступ до сейфових скриньок в безперервному режимі;
- безготівкові розрахунки здійснюються без обмежень;
- банкомати підкріплюються готівкою без обмежень;
- НБУ здійснює підкріплення готівкою без обмежень;
- НБУ здійснює бланкове рефінансування банків для підтримки ліквідності без обмежень за сумою терміном до одного року з можливістю пролонгації ще на один рік;
- платежі Уряду України здійснюються без обмежень, згідно із законодавством про особливий період [9].

Це новий етап розвитку фінансового сектору, який стає ще більш технологічним та орієнтованим на потреби сучасного споживача. Пандемія COVID-19 та воєнний стан в Україні стали каталізаторами для швидкого впровадження діджитал-технологій у фінансову сферу.

Ці нововведення мають численні позитивні наслідки для усіх учасників ринку. Однією з основних переваг діджиталізації є оптимізація ресурсів компаній, що працюють у фінансовому секторі. Вона дозволяє зменшити операційні витрати та ефективніше використовувати ресурси, що призводить до зростання прибутковості та стійкості фінансових установ. Крім того, діджиталізація зменшує потребу у фізичних установах, що раніше були необхідні для задоволення потреб клієнтів. Це дозволяє економити час та зусилля як клієнтам, так і фінансовим установам.

Ще однією важливою перевагою є зменшення безпосереднього контакту з клієнтами. Це особливо актуально в період пандемії, коли фізичні зустрічі та спілкування обмежені. Завдяки діджиталізації, клієнти можуть отримувати фінансові послуги та консультації дистанційно, зручно та безпечно. Це сприяє швидкому та ефективному задоволенню потреб клієнтів, а також забезпечує більш гнучку та персоналізовану обслуговування.

Введення воєнного стану в Україні сприяло прискореному розвитку діджитал-технологій на всіх сегментах фінансового ринку, зокрема на ринку капіталу, цінних паперів, кредитних ресурсів, інвестицій та валютному ринку. Для клієнтів доступні різні інструменти для користування фінансовими послугами, такі як мобільні додатки відповідних установ, веб-сайти компаній, соціальні мережі та інше. Інноваційні технології, такі як блокчейн,

краудфандинг, шерінг, штучний інтелект, хмарні технології і інші, сприяють підвищенню якості надання послуг і спрощують взаємодію з клієнтами на відстані .

Крім того, важливо розглянути можливості, які відкриває діджиталізація в окремих сегментах ринку фінансових послуг. На ринку цінних паперів клієнти можуть придбати акції, облігації та інші цінні папери через веб-сайти фінансових посередників-брокерів або мобільні додатки компаній. Усю необхідну інформацію для аналізу та прийняття інвестиційних рішень можна знайти відкрито. Крім того, держава пропонує громадянам стати інвесторами та підтримати економіку шляхом купівлі військових облігацій внутрішньої державної позики. Це можливо завдяки діджиталізації через мобільні додатки певних банків, таких як Альфа-Банк, Monobank, ПУМБ, Південний, Укргазбанк та Укрексімбанк, а також мобільний застосунок "Дія".

На ринку кредитних ресурсів спостерігається великий прогрес завдяки діджиталізації та інноваційним технологіям. Завдяки хмарним технологіям, працівники банків отримують швидкий доступ до необхідної інформації про клієнтів, що дозволяє здійснювати кредитування швидко та без вимоги особистої присутності. Інші інноваційні рішення, такі як шерінг інформації, дозволяють прискорити процес ідентифікації та верифікації особи клієнта. Мобільні додатки дозволяють клієнтам контролювати свої витрати, редагувати кредитний ліміт та отримувати розширені фінансові сервіси.

Діджиталізація також має значний вплив на галузь страхування. Вона дозволяє традиційним страховим компаніям знижувати витрати та підвищувати ефективність роботи. Завдяки інноваційним технологіям та онлайн-платформам, клієнти можуть оформити та керувати своїми полісами страхування, подавати заявки на відшкодування, спілкуватися зі страховими компаніями та отримувати необхідну інформацію швидко та зручно. На ринку дорогоцінних металів процеси діджиталізації можуть бути складнішими через фізичну складову угоди. Однак, клієнти мають можливість моніторити ціни на ринку онлайн або замовити банківські метали на веб-сайтах банків. Загалом, проведене дослідження показує, що ринок фінансових послуг в Україні готовий адаптуватися до змінних умов та відповідати новим інтересам та вимогам клієнтів. Діджиталізація в різних сегментах ринку фінансових послуг сприяє оптимізації ресурсів компаній, зниженню витрат, покращенню якості надання послуг та забезпеченню зручності та швидкості взаємодії з клієнтами на відстані.

Незважаючи на активну боротьбу в Україні, банки працюють у штатному режимі, і всі внутрішні міжбанківські платежі здійснюються без затримок. За кордоном безперебійно працюють картки українських банків. Всі зарплати та пенсії виплачуються вчасно. Незважаючи на складну фінансову ситуацію, Україна виплачує всі свої зовнішні та внутрішні зобов'язання. Курс

української гривні до долару США та євро стабілізувався і вже можна знімати валюту в банках з рахунків фізичних осіб з обмеженнями – до 3400 доларів США на добу. Поступово починає працювати міжбанківський валютний ринок, частково працює фондовий ринок.

Не лише економісти, а й усі українці розуміють жахливі наслідки війни для економіки та фінансової системи України, і, незважаючи на важкі часи, які попереду, українці готові відбудувувати свою країну, сподіваючись на фінансову підтримку світових фінансових організацій.

Список використаних джерел

1. Романовська Ю., Складанюк М. Діджиталізація банківського сектору в умовах пандемії. Економіка та суспільство. 2022. № 36. URL: <https://cutt.ly/eDR0hCU> (дата звернення: 16.05.2023).

2. The Next Normal The recovery will be digital. August 2020. URL: <https://cutt.ly/xVxo8xP> (дата звернення: 16.03.2023).

3. Шевченко О. Розвиток технології блокчейн у забезпеченні безпеки фінансового ринку. URL: <https://cutt.ly/8VxpSZi> (дата звернення: 16.05.2023).

4. Смолянська О., Борисова І. Сутність фінансового ринку та його роль у фінансовій системі держави. URL: <https://cutt.ly/7Vxa8yT> (дата звернення: 16.05.2023).

5. Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп: Постанова Правління Національного банку України від 25 лютого 2022 року № 23. URL : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_25022022_23 (дата звернення: 16.05.2023).

6. Як працюють банки в умовах воєнного стану. Українське радіо: вебсайт. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=98728> (дата звернення: 16.05.2023)

7. Ву, Дж., Ян, Ю., Чен, М. і Чон, Б. Н. (2022). Грошово-кредитна політика, економічна невизначеність і банківський ризик: дані з різних країн. *Journal of International Money and Finance*, 122. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2021.102580> (дата звернення: 16.05.2023)

8. Національний банк України. (2022). Дані наглядової статистики. [Національний банк України. Наглядова статистика]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervisionstatist/data-supervision> (дата звернення: 16.05.2023)

9. Постанова «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» № 18 від 24 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення: 16.05.2023)